

A FILOZÓFIAI ÁLLANDÓ BIZOTTSÁG MUNKÁJÁRÓL

A FILOZÓFIA FEJLŐDÉSE MAGYARORSZÁGON AZ AKADÉMIA
UJJÁSZERVEZÉSE ÓTA

A felszabadulás hazánk *filozófiai* életében is történelmi fordulópontot jelentett. A Horthy korszaknak, sőt az ezt megelőző dualizmus korának uralkodó filozófiája is a reakciós burzsoázia és nagybirtok érdekeit szolgálta: a Horthy fasizmus évei alatt, ha némi késéssel is, eljutottak hozzánk a nyugati imperialista ideológiák, a prefasiszta és fasiszta szellemi áramlatok, a filozófiai köntösbe öltöztetett tudományellenes népbútító elméletek és a skolasztikus, teológiai eszmékkel és intézményekkel együtt igazolták és támogatták a magyar nagytőke és nagybirtok reakciós, véres uralmát. Igen szűk volt — az adott politikai viszonyok következtében — azoknak a munkásoknak és értelmiségieknek a száma, akiknek módjukban volt a marxizmus-leninizmus klasszikus műveivel, nevezetesen pedig a dialektikus materializmus és a történelmi materializmus tanításaival megismerkedniök. Az uralkodó hivatalos tudomány, de a céhenkívíli »baloldali polgári« és szociáldemokrata irodalom és publicisztika is hamis, torz képet festett a marxista-leninista filozófiáról.

Népünk zöme csak a felszabadulás után, fokozatosan ismerkedett meg a marxizmus-leninizmus alapvető, klasszikus műveivel: ennek nyomán hazánk eddigi történelmében példátlan arányú érdeklődés támadt a filozófia, mégpedig az egyetlen tudományos filozófia, a dialektikus és történelmi materializmus kérdései iránt. Kiderült, hogy nem több reakciós mítosznál az »az elmélet«, amely szerint a magyar »nem filozófikus nép«, hogy a magyar nép »idegenkedik az elvont, filozófiai gondolkodástól« stb. A magyar reakció és fasizmus »filozófusai« összetévesztették a maguk zavaros agyszüleményeit a filozófiával...

A felszabadulást közvetlenül követő esztendőkből azonban nemcsak a marxista-leninista ideológia propagandája indult meg és kezdett egyre mélyebb gyökereket eresztetni a tömegekbe, hanem másodvirágzásnak indultak a különböző nyugati imperialista, nyíltan vagy leplezetten tudományellenes irányzatok is. Az egyházi reakció, a szociáldemokrácia, az egyetemen még meglévő reakciós körök, a párton belül megbúvó ellenség (a közoktatás frontján) egyaránt buzgó tevékenységet fejtettek ki, hogy a tudományos világnézet tanítását áltudományos nézetekkel és elméletekkel ellensúlyozzák. Különös veszélyt jelentett a magát marxistának mondó, áruló szociáldemokrata irodalom; — hiszen a szociáldemo-

kraták még Marx és Engels műveit is gyalázatos fordításban, megtévesztő és hamisító előszavakkal és kommentárokkal adták ki. Hasonlóan igen veszélyes volt a marxista köntösben fellépő pedológiai irány, amely elsősorban a pedagógusok nagyszámú táborának ideológiai fejlődését zavarta meg és marxista cégér alatt az imperialista reakció ideológiáját igyekezett elterjeszteni.

A Párt nemcsak politikai, hanem ideológiai téren is megsemmisítő győzelmet aratott az ellenség minden csoportja felett. A fordulat éve ezen a téren azt jelentette, hogy teljes vereséget szenvedett és likvidálódott az antimarxista, antileninista filozófia, hogy egyre szélesedett és egyre színvonalasabbá vált a dialektikus materializmus filozófiájának propagandája, fokozódott a marxizmus-leninizmus klasszikus művei kiadásának üteme, hogy a közönség és a kritika nagyobb igényeket kezdett támasztani a megjelenő ideológiai művek eszmei színvonalával szemben. A nyíltan vagy leplezetten antimarxista irányok, mint a belső és külső ellenség ideológiai fegyverei lelepleződtek és egyre szűkebb területre szorultak vissza.

A fordulat évének egyik következménye volt a Magyar Tudományos Akadémia korszerű szellemben való újjászervezése is. Filozófiai téren az újjászervezett Akadémia főfeladatát a marxista-leninista filozófia elmélyített, magasszínvonalú propagandájában, hazai problémákra való alkalmazásában, a marxista filozófia egyes, fejlődésünk szempontjából fontos kérdéseinek konkrét kidolgozásában látta, szem előtt tartva azokat a rendkívül értékes, felbecsülhetetlen tanulságokat, amelyek számunkra a szovjet tudomány és filozófia eredményeiből adódtak. Döntő feladatként állott az Akadémia előtt, hogy a szaktudósok a marxizmus-leninizmus elméletét és módszerét fokozatosan belevigyék szaktudományi kutatásaikba és ott helyesen alkalmazzák. A haladó hagyományok ápolása és az ellenséges ideológiák maradványai elleni küzdelem terén is jelentős munka várt filozófusainkra.

E feladatok megvalósítását nagy mértékben nehezítette az a körülmény, hogy a »filozófiai front« hazánkban a többi tudományokhoz viszonyítva igen kevés tudományos káderrel rendelkezett, elsősorban azért, mert a filozófia terén a régi polgári, antimarxista «szakemberek» természetszerűleg kiestek mind az oktató, mind a kutatómunkából; az aszpirantúra *megindult*, de csak néhány év múlva fog kész tudományos kádereket adni. Ezeket a nehézségeket csak némileg enyhítette, hogy a filozófusokon kívül néhány, a marxizmusban jól képzett szaktudós (történész, matematikus, fizikus stb.) komolyan érdeklődött filozófiai kérdések iránt és alkalmankint bizonyos munkát is fejtett ki filozófiai problémák kidolgozása terén.

Nagy lendületet adott egész tudományos életünknek — és ezen belül a filozófiai munkának is — Sztálin elvtárs zseniális művének, »A marxizmus és a nyelvtudomány kérdései« megjelenése. A Szovjetunió Tudományos Akadémiája példája nyomán a mi Akadémiánk is komoly szerepet vállalt e művek tudományos jelentőségének tudatosítása terén; az Akadémiai nagyhét kereté-

ben a társadalmi tudományok egyes ágainak képviselői külön üléseken vitatták meg a sztálini tanítások jelentőségét a maguk tudománya szempontjából. Bár kezdetben a szaktudományi alkalmazás terén előfordultak kisebb-nagyobb hibák és félreértések, de az azóta eltelt idő alatt tudósaink, szakembereink jelentős fejlődést tettek a sztálini eszmék helyes interpretációja terén; nagy segítséget nyújtottak ebben nekik, a szovjet cikkeken és előadásokon kívül, Fogarasi és Lukács akadémikusok előadásai, amelyek nemcsak helyesen értelmezték Sztálin nyelvtudományi műveinek tanításait, de több igen fontos konkrét kérdésben a helyes *alkalmazás* módszerét is megmutatták.

A Filozófiai Állandó Bizottság kidolgozta a filozófiai kutatás első ötéves tervét, amely kijelölte — a fent vázolt elvek szellemében — a filozófiai kutatás fő vonalait. A burzsoá elmélet azt terjeszti — és ennek a reakciós előítéletnek adott hangot hazánkban *A magyar tudománypolitika alapvetése* című gyűjtemény (1927) — hogy a filozófus »tipikus lelki szerkezete« következtében az összes tudományok közül »a filozófia terén szervezhető céltudatosan a legkevésbé a tudományos munka«. (88. lap.) A Szovjetunió példája és immár a mi tapasztalataink is teljesen megcáfolták az ilyen széltében terjesztett burzsoá »tanításokat«; a filozófia ötéves tervének kidolgozása — amelynél természetesen az egyes kutatók egyéni érdeklődését a legmehszebbmenően figyelembe vettük — új lendületet és perspektívát adott a filozófiai munkának a kutatás minden területén.

Nézzük meg közelebbről a filozófiai munka egyes területeit, mérjük fel az eredményeket és hiányosságokat és vonjunk le ebből bizonyos következtetéseket az Akadémia égisze alatt folyó filozófiai munka számára.

a) Újjászületett Akadémiánknak fontos feladata volt, hogy szaktudományos vonalon is harcot indítson az ellenséges világnézet és módszerek ellen és irányt mutasson hazánk tudósainak, hogyan alkalmazzák a materialista dialektikus módszert az egyes szaktudományokban. Rákosi elvtárs *Ötévés a «Társadalmi Szemle»* című nagyjelentőségű, programadó cikkében 1951 januárjában írta a lenini-sztálini elmélet elsajátításával kapcsolatban: »Ezen a téren elmondhatjuk, hogy a magyar dolgozó nép tulajdonképpen most fedezi fel újra a Szovjetuniót, most gyűrközik neki, hogy minden téren megismerje és hasznosítsa a szovjet tapasztalatokat. Számunkra világos, hogy e tapasztalatok gyakorlati átültetésével és hasznosításával együtt jár annak az elméletnek és módszernek az elsajátítása, alkalmazása és továbbfejlesztése, mely lelket és életet lehel a gyakorlatba, mely fűti és vezeti a gyakorlatot« (Rákosi Mátyás: A békéért és a szocializmus építéséért. Szikra 1951. 431. l.)

Rákosi elvtárs, a Párt útmutatásait követve és segítségére támaszkodva a hazai tudományok már jelentős eredményeket értek el ezen a téren. Az eredmények a történeti - társadalmi tudományok területén a legkézzelfoghatóbbak; de a természettudósok közül is egyre többen kezdik felismerni, hogy a dialektikus módszer alkotó alkalmazása nagy segítséget jelent konkrét tudomá-

nyos kutatómunkájuk számára, és hogy ehhez a marxista-leninista filozófia alapos, elmélyült tanulmányozása szükséges.

Magától értetődik, hogy ezen a téren — a marxizmus alkotó alkalmazása terén a tudományokban — még igen sok a tennivaló. Semmikép sem elégedhetünk meg a marxista elmélet pusztán deklarativ jellegű »érvényesítésével«; harcolnunk kell az elmélet sematikus, vulgáris »alkalmazásai« ellen — amikkel történettudományunkban az utóbbi évek során nem egyszer találkoztunk. Emellett a társadalmi-történeti tudományokban az utóbbi időben még egy veszélyes jelenség ütötte fel a fejét: a tudósok egy része tartózkodik az elméleti általánosítást igénylő munkáktól és pusztá anyaggyűjtésre, dokumentációra korlátozza tevékenységét. Fogarasi elvtárs 1951 végén a társadalmi-történeti tudományok helyzetéről és feladatairól tartott beszédében teljes joggal hangsúlyozta, hogy az elvi, elméleti kérdések felvetésétől való tartózkodás az objektívizmus hatása, amely onnan ered, hogy a tudósok egy része ily módon akarja megkerülni a társadalmi, világnézeti kérdésekben való állásfoglalást. Az ilyen jelenségekkel nemcsak a tudománypolitikusoknak és filozófusoknak, de maguknak a történészeknek is a legnagyobb eréllyel kell szembefordulniok.

A természettudományok területén még sokkal több a tennivaló. Igaz, van a természettudósoknak egy számbelileg kisebb, szakmai és ideológiai tekintetben azonban igen jelentékeny csoportja, amely tisztában van szakmájának ideológiai vonatkozásaival. Ezzel azonban nem elégedhetünk meg. A feladat most az, hogy a természettudósok legszélesebb köreit megnyerjük a dialektikus materializmus számára, hogy az egyes területek tudományos dolgozói konkrétan és alkotó módon alkalmazzák saját területükre az általános filozófiai elveket. Fel kell vennünk a harcot a vulgarizáló, szimplifikáló, torzító törekvések ellen, amelyek — mint pl. a technika területén — nem ritkán felütik a fejüket és rop-pant kárt okoznak a marxista filozófia ügyének és amely mögött többnyire tudatlanság van, olykor azonban rosszindulatú provokációs szándék húzóhat meg.

Zsdánov elvtárs emlékezetes felszólalásában, Alexandrov filozófiatörténeti tankönyve vitáján, a szovjet filozófusok elé többek között azt a feladatot tűzte, hogy »elemezniök és általánosítaniök kell a jelenkori természettudományok eredményeit«. Ez a program — persze megfelelő arányokban — a mi filozófiai munkánkra vonatkozóan is teljesen érvényes. Ennek megvalósítása azonban csak filozófusok és természettudósok szoros együttműködése útján lehetséges. A munka ezen a téren megindult és részben akadémiai keretekben, részben az MDP Központi Vezetősége Előadói Irodájának filozófiai munkaközösségében folyik. A további feladat a munka ütemének és intenzitásának fokozása és akadémiai vonalon újabb természettudós káderek bevonása e munkába.

b) A filozófusok, a marxista-leninista filozófia *különböző területeinek* kérdéseit dolgozták fel munkáikban. Az utóbbi évek eredeti munkái közül kiemelkedik Fogarasi Béla *Logikája*, amelyet kormányunk 1951-ben Kossuth díjjal tüntetett ki,

Lukács Györgynek *A polgári filozófia válsága* című kötete és Molnár Eriknek *A történelmi materializmus ideológiai előzményei* című munkája. A most meginduló *Filozófiai Évkönyv* első száma számos tanulmányt, cikket, könyvismertetést tartalmaz a marxista-leninista filozófia különböző területeiről; a dialektikus materializmus terén különös súllyal szerepel az Évkönyvben a fizikai idealizmus kritikája, az ellenséges ideológiák módszereinek leleplezése; a történelmi materializmus problémái közül foglalkozik az Évkönyv népi demokráciánk fejlődésének egyes elvi vonatkozású kérdéseivel. Szerepelnek benne a filozófia és a szaktudományok határterületeinek egyes kérdéseit feldolgozó tanulmányok (pl. a valószínűségszámítás filozófiai problémái). A dialektikus és történelmi materializmus problematikáján kívül nagy szerep jut benne a haladó magyar filozófiai hagyományoknak, a szovjet filozófia eredményei ismertetésének és méltatásának, az esztétika kérdéseinek, valamint az ellenséges filozófiai irányok elleni küzdelemnek.

Az a tény, hogy a Filozófiai Évkönyv számára igen tekintélyes mennyiségű használható anyag gyűlt össze, azt mutatja, hogy a filozófia tudományos művelése terén bizonyos értelemben fejlődésünk új szakaszába érkeztünk. Azt mutatja, hogy a filozófia területén is *kezdjük* megvalósítani azt a programot, amit Rákosi elvtárs 1951 januárjában az elmélet munkásai elé tűzött — a leninistálini elmélet továbbvitelét a magyar tapasztalatok alapján, eredeti munkákkal. (Rákosi: Öt éves a »Társadalmi Szemle«.) Ahhoz, hogy az eredményeket ezen a vonalon megszilárdítsuk és továbbfejlesszük a kádereknek az eddignél szorosabb összefogása és irányítása, a munka tervszerűségének fokozása, új káderek bevonása és nevelése szükséges, amelynek szervezeti feltételeit az Akadémiának kell biztosítania és amelynek legcélszerűbb formája egy filozófiai kutatóintézet lenne.

Erre annál is inkább szükség volna, mert bár kétségkívül elértünk eredményeket az önálló filozófiai produkció terén, a filozófiai munka egészét tekintve munkánknak több fogyatékosága volt. Ezek közül kiemeljük a következő főbb szempontokat:

Munkánkban bizonyos aránytalanság mutatkozik a történelmi és az elméleti kutatások között az utóbbi hátrányára. Persze nyilvánvaló, hogy a történelmi jellegű kutatómunka is nemcsak fontos, de az elméleti munkával, az elméleti problémák kidolgozásával a legszorosabban összefügg. Mégsem helyes, ha a történelmi kérdések nagyobb helyet foglalnak el egy tudományban, különösen a filozófia tudományában, mint az aktuális, a jelen problémáival közvetlenül kapcsolatos kérdések. A Filozófiai Állandó Bizottság munkájának egyik fogyatékosága, hogy nem irányította a káderek munkáját elég határozottsággal és eréllyel az elméleti kérdések, különösen pedig a közvetlenül aktuális elméleti kérdések kidolgozása felé.

Ezzel függ össze a filozófiai munkának az a másik fogyatékosága, hogy — néhány kezdeményezés ellenére — elmaradtunk az általános elveknek a

magyar valóságra való alkalmazása terén. Ez a feladat persze nem könnyű, hiszen az e tárgykörbe tartozó problémák helyes, valóban alkotó szellemű megoldásához nagy tapasztalatra, a marxista módszer biztos alkalmazására van szükség. E nehézségek ellenére a filozófusok többet tehettek volna ezen a téren; bátrabban kellett volna hozzájárulni olyan kérdések kidolgozásához, mint a népi demokrácia fejlődéstörvényeinek kérdése, a kommunista erkölcs, a szocialista tudat szerepe népi demokráciánk fejlődésében stb. Az Állandó Bizottságnak kezdeményeznie kell ilyen és hasonló, a gyakorlati munka szempontjából rendkívül fontos témák kidolgozását.

c) Az Akadémia Filozófiai Bizottsága gondot fordított arra, hogy megismertesse népünkkel a filozófia haladó hagyományait, a materializmus és a dialektika jelentős műveit, amelyek a régi rendszerben jórészt meg sem jelentek magyarul, a materialista gondolkodókat, akiknek gondolatait a reakciós rendszer meghamisította vagy agyonhallgatta. Új, korszerű kiadásban, marxista-leninista szellemű előszavakkal és jegyzetekkel adtuk ki — és fogjuk kiadni továbbra is — a régi filozófia értékes műveit, ami alapjául szolgálhat egy korszerű filozófiatörténeti tájékozódásnak és közműveltségnek. Diderot, Feuerbach, Csernisevszkij, Hegel műveinek kiadását a közeljövőben nyomon fogja követni Holbach, Spinóza, Hobbes, Apáczai Cseri, és más filozófusok műveinek megjelenése. Népünk tudásvágyára jellemző, hogy ezek a kiadványok is — amelyek példányszáma messze meghaladja a filozófiai műveknek a múltban szokásos példányszámát — rövid idő alatt elfogynak.

Ezzel kapcsolatban ki kell térnünk arra az egyesek körében elterjedt — nézetünk szerint helytelen — felfogásra, amely szerint a filozófiai szövegek kiadása *nem* fontos része a magyar filozófiai munkának. Szocialista kultúránk megköveteli, hogy szembeszálljunk ezzel a felfogással. Világos, hogy nem nyugodhattunk bele abba a sivár helyzetbe, amely a felszabaduláskor a filozófiatörténeti kultúra terén az országban uralkodott. Nem nyugodhattunk bele abba, hogy Hobbestól, Hegeltől, Feuerbachtól egyetlen sor sem olvasható magyarul. Nem kétséges, hogy az elkövetkező évek során is szorgalmas munkára lesz szükség, hogy behozzuk ezen a téren is a reakciós rendszer súlyos mulasztásait és a filozófia történetének legfontosabb műveit népünk kezébe adhassuk.

A filozófiatörténet terén egyes kimagasló filozófusokkal foglalkozó részletkutatások folytak és folynak (Feuerbach, Diderot, Spinoza), amelyek célja az, hogy a materialista filozófia múltjának egy-egy kiemelkedő alakját helyes történeti megvilágításba helyezték, leleplezve és elutasítva a burzsoá filozófiatörténet hamisításait; filozófiatörténeti monográfiánkat egyre inkább fel kell fejlesztenünk a Zsdánov által megkövetelt színvonalra, hogy úgy mutassák be a logikai kategóriák fejlődésének folyamatát, mint az emberiség gyakorlatának visszatükrözését. (Lásd: Zsdánov: A művészet és filozófia kérdéseiről, Szikra, 1949. 15. lap.)

Nem lehet eléggé hangsúlyozni a haladó magyar filozófiai hagyományok

feltárásának fontosságát mind a filozófia szempontjából, mind pedig szocialista kultúránk szempontjából általában. Bár ezen a téren is megtörténtek a kezdeményező lépések (mindenekelőtt Apáczai Cs. János és Erdélyi János filozófiai jelentőségének értékelése terén), de itt még valóban csak az indulásnál tartunk. Hiszen sok esetben nemcsak az újjáértékelés munkáját kell elvégeznünk, hanem a szó szoros értelmében ki kell ásnunk, ki kell bányásznunk a haladó magyar filozófiai gondolkodás egyes alkotásait a könyvtárak és gyűjtemények kéziratái közül. A magyar filozófia történetének feldolgozása azért is égetően sürgős feladat, mert eredményei a magyar tudománytörténeti kutatások számára is nélkülözhetetlen segítséget adhatnak. Különösen akkor, ha a filozófiatörténeti kutatás nem szorítkozik — aminthogy nem szabad szorítkoznia — a szűk értelemben vett filozófia múltjának vizsgálatára, hanem ki kell terjeszkednie a haladó társadalomtudományi gondolkodás történetének és a haladó természettudományi módszerek történetének vizsgálatára. Különösen fontos, hogy a haladó filozófiai gondolat múltjának feldolgozásánál nagy figyelmet fordítsunk nagy költőink és íróink világnézetének, társadalmi és politikai eszméinek feltárására; a Horthy-fasizmus irodalomtörténet írása ezen a téren is csak rombolt, csak hamis »értékeléseket« hagyott hátra.

Mind a természettudósok és társadalmi gondolkodók, mind költőink haladó világnézeti hagyományainak feltárásánál és feldolgozásánál módszertani tekintetben bőven rendelkezésünkre állanak a valóban igen jelentős szovjet tudományos eredmények és tapasztalatok; a tennivalók itt igen nagyok és megvalósításukhoz sok esetben filozófusok és az egyes területek szaktudósainak együttműködése szükséges.

d) Az ellenséges filozófiai irányok, a rothadó burzsoá ideológiák elleni harc fontos feladata volt — és maradt — a magyar filozófusoknak. Lukács György akadémikus számos előadásban, tanulmányban, cikkben leplezte le a hanyatló, rothadó kapitalizmus ideológiájának reakciós, kannibál voltát és tudományellenességét; Fogarasi Béla akadémikus meggyőzően bizonyította be a jelenkori fizikai idealizmusnak, e nyugaton oly divatos áramlatnak tudománytalan, szofisztikus, fideista jellegét. Az ellenséges ideológiák (a klerikalizmus, a szociáldemokratizmus, nacionalizmus, a burzsoá filozófiák) elleni harcnak továbbra is fontos helyet kell elfoglalnia a filozófusok munkaprogramjában. Hiszen — mint Révai elvtárs Pártunk II. kongresszusán mondott beszédében erre rámutatott — az ellenség a kultúrfronton sincs végleg megverve; a hallgató ellenséges irányzatok ellen is folytatni kell a harcot.

Hiba volna, ha lebecsülnénk a hazai ellenséges elméletek elleni küzdelem jelentőségét. A ma élő magyar nemzedékek egyetemeken, középiskolákban a reakciós elméletek legkülönbözőbb fajtáit szívták magukba: reakciós filozófiai, történeti, esztétikai, jogelméleti, közgazdasági, fizikai, biológiai stb. nézeteket. Szakembereink természetesen nem tudnak egyik napról a másikra megszabadulni ezektől a helytelen nézetektől, elméletektől: és ez a megszabadulás semmiképpen

sem következik be spontán módon, automatikusan. Éppen ezért támogatnunk kell az egyes szakterületeken a jelenbeli és közelmúltbeli reakciós elméletekkel való leszámolást (így pl. igen helyes kezdeményezés volt a jogászok részéről a magyar pozitívista jogbölcselet kritikája Szabó Imrétől). Sajnos egyes igen fontos területeken a reakciós múlttal való beható leszámolás alig, vagy csak igen dőcögve »halad«. (Így pl. pszichológia, a történettudomány vagy az irodalomtörténet területén, sőt a filozófia szűkebb területén is.) A filozófia művelői módszertani vonatkozásban hasznos segítséget nyújthatnak a többi területek dolgozóinak. A szűkebb értelemben vett filozófia terén még elvégzendő feladat Pauler Ákos vagy a magyar újkantiánusok filozófiájának és más, régen divatos irányok kritikája.

e) Az önálló kutatómunkán kívül a filozófusoknak is ki kell venni a részüket — az eddiginél fokozottabb mértékben — a népszerűsítő és propaganda-munkából. Ennek a munkának ismét több szektora van : a fiatalabb filozófus-kaderek már eddig is tevékeny részt vettek filozófiai szerzők műveinek egy népszerű sorozatban való kiadása előkészítésében, a fordítás és szerkesztés munkájában. Ez azonban csak egyike a számos teendőnek a népszerűsítés vonalain. Fel kell dolgozni népszerű formában és *hazai viszonyokra alkalmazva* olyan kérdéseket, mint a hazafiság, az erkölcs stb. kérdéseit. A népszerűsítés kérdésével függ össze jó tankönyvek készítésének problémája. Filozófiai téren ez most elsősorban mint a logika középiskolai tankönyve megírásának kérdése válik aktuálissá. A filozófusok meg fogják adni a szükséges segítséget a közoktatási szerveknek, hogy e kultúrpolitikai szempontból rendkívül fontos tankönyvet elkészíthessék.

Az Állandó Bizottság feladata, hogy kezét rajta tartsa a filozófiai munka ütőerein ; hogy biztosítsa a fentvázolt feladatok és célkitűzések sikeres teljesítését. A szorosán vett tudománytervezési és szervezési munkán kívül, továbbá az utánpótlás (az aspiránsok és ösztöndíjasok) nevelésének kérdésén kívül az Állandó Bizottságnak a jövőben foglalkoznia kell azzal, hogy széleskörű filozófiai életet teremtsen hazánkban. Ezen a téren eddig igen kevés történt. Holott ma már a filozófiai kérdések iránt érdeklődők száma igen jelentékeny és nem kétséges, hogy a filozófiai előadások, viták, ankétok sikert aratnának. A jövőben ezért ki kell terjeszteni munkánkat ebben az irányban, közvetlen kapcsolatot kell teremteni a filozófiai front munkásai és a filozófiai kérdések iránt érdeklődő közönség között.

Élénk, alkotó szellemi élethez élénk, bátor kritikai élet, elvi viták szükségesegek. Ezen a téren is el vagyunk maradva ; a Filozófiai Évkönyv az eddiginél szélesebb lehetőséget ad kritikai cikkek, vitacikkek stb. megjelenésére és azon leszünk, hogy a filozófia munkásai éljenek ezzel a lehetőséggel.

Az Állandó Bizottság feladatai közé tartozik az egyetemeken és főiskolákon folyó filozófiai oktatás kérdéseivel való foglalkozás. A fő feladat itt az, hogy segítsen *összhangolni* a különböző helyeken folyó káderképzést, hogy a közeli

években a különböző szükségleteknek valóban megfelelő szakkádereket kapjunk : tanári, oktatói, kutatói stb. munkára jólképzett szakembereket. Segítség kell nyújtani továbbá a közoktatási szervezeteknek abban, hogy a logika oktatása számára — melyet a jövő évek során fokozatosan be fogunk vezetni a középiskolákba — megfelelő számú tanár álljon rendelkezésre.

A filozófia tudomány számára is hatalmas segítséget jelent Sztálin elvtárs új, történelmi jelentőségű művének — *A szocializmus közgazdasági problémái a Szovjetunióban* — megjelenése. E mű megjelenése nemcsak a Szovjetunióban indított meg a tudományok egész sorában lázas tevékenységet, hanem a népi demokráciákban, így hazánkban is. E sztálini mű roppant gazdag tematikája évekre megszabja a filozófia terén is a kutató munka fővonalait. Részletesen ki kell dolgoznunk olyan kérdéseket, mint a törvény a természettudományokban és a társadalomtudományokban, a fizikai és szellemi munka, a termelőerők és termelési viszonyok a szocializmusban, a kommunista erkölcs kérdései. Foglalkoznunk kell azzal, hogyan alkalmazza mesteri módon és hogyan fejleszti tovább új művében Sztálin a dialektikus módszert és a történelmi materializmus elméletét. Bizonyos, hogy e zseniális sztálini mű felhasználása és hazai viszonyokra való konkretizálása útján — e munkálatok megszervezése társadalomtudományunk egészére vonatkozóan most folyik — a többi tudományok munkásai mellett a filozófusok is jelentősen előrevihetik és magasabb színvonalra emelhetik a marxista elméletet országunkban.

Nádor György